

Sprawa C-392/21**Streszczenie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym zgodnie z art. 98 § 1 regulaminu postępowania przed Trybunałem Sprawiedliwości****Data wpływu:**

24 czerwca 2021 r.

Oznaczenie sądu odsyłającego:

Curtea de Apel Cluj (Rumunia)

Data wydania postanowienia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym:

12 kwietnia 2021 r.

Strona wnosząca apelację-skarżący:

TJ

Druga strona postępowania-pozwany:

Inspectoratul General pentru Imigrări

Przedmiot postępowania głównego

Apelacja wniesiona przez wnoszącego apelację-skarżącego, T.J., w sporze przeciwko drugiej stronie postępowania-stronie pozwanej, Inspectoratul General pentru Imigrări (generalnemu inspektoratowi ds. imigracji), od wyroku cywilnego wydanego przez Tribunalul Cluj (sąd okręgowy w Klużu) w postępowaniu sądowym w sprawach administracyjnych i podatkowych dotyczącym pracowników administracji publicznej.

Przedmiot i podstawa prawna odesłania prejudycjalnego

Na podstawie art. 267 TFUE zwrócono się o dokonanie wykładni art. 9 dyrektywy Rady z dnia 29 maja 1990 r. w sprawie minimalnych wymagań w dziedzinie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia przy pracy z urządzeniami wyposażonymi w monitory ekranowe (90/270/EWG).

Pytania prejudycjalne

- 1) Czy wyrażenie „specjalne okulary lub szkła kontaktowe korygujące wzrok”, o którym mowa w art. 9 dyrektywy Rady z dnia 29 maja 1990 r. w sprawie minimalnych wymagań w dziedzinie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia przy pracy z urządzeniami wyposażonymi w monitory ekranowe (90/270/EWG), należy interpretować w ten sposób, że nie może ono dotyczyć okularów?
- 2) Czy przez wyrażenie „specjalne okulary lub szkła kontaktowe korygujące wzrok”, o którym mowa w art. 9 dyrektywy Rady 90/270/EWG, należy rozumieć jedynie okulary lub szkła kontaktowe używane wyłącznie na stanowisku pracy lub podczas wykonywania zadań?
- 3) Czy ustanowiony w art. 9 dyrektywy Rady 90/270/EWG obowiązek zapewnienia specjalnych okularów lub szkieł kontaktowych korygujących wzrok dotyczy wyłącznie zakupu okularów lub szkieł kontaktowych przez pracodawcę, czy też może być interpretowany szeroko, co oznacza, że obejmuje również sytuację, w której pracodawca pokrywa niezbędne koszty poniesione przez pracownika w celu nabycia okularów lub szkieł kontaktowych?
- 4) Czy pokrycie przez pracodawcę takich kosztów w formie ogólnej podwyżki wynagrodzenia, wypłacanej w sposób ciągły z tytułu „podwyżki z tytułu uciążliwych warunków pracy”, jest zgodne z art. 9 dyrektywy Rady 90/270/EWG?

Przywołane przepisy prawa Unii

Dyrektywa Rady z dnia 29 maja 1990 r. w sprawie minimalnych wymagań w dziedzinie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia przy pracy z urządzeniami wyposażonymi w monitory ekranowe (90/270/EWG), art. 9

Przywołane przepisy prawa krajowego

Hotărârea Guvernului nr 1028/2006, privind cerințele minime de securitate și sănătate în muncă referitoare la utilizarea echipamentelor cu ecran de vizualizare (dekret rządu nr 1028/2006 ustanawiający minimalne wymagania w dziedzinie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia przy pracy z urządzeniami wyposażonymi w monitory ekranowe, zwany dalej „dekretem”), w drodze którego dyrektywa 90/270 została transponowana do rumuńskiego prawa krajowego

„Artykuł 12

Pracownicy są uprawnieni do odpowiedniego badania oczu i wzroku, przeprowadzanego przez osoby o niezbędnych kwalifikacjach:

- a) przed rozpoczęciem pracy przy monitorze ekranowym, w drodze badania lekarskiego na etapie rekrutacji;

- b) następnie w regularnych odstępach czasu;
- c) w przypadku wystąpienia zaburzeń wzroku, które mogą być spowodowane pracą przy monitorze ekranowym.

Artykuł 13

Pracownicy są uprawnieni do badania okulistycznego, jeżeli w wyniku badania określonego w art. 12 okaże się to konieczne.

Artykuł 14

Jeżeli w wyniku badania określonego w art. 12, lub badania określonego w art. 13, okaże się to konieczne i kiedy nie mogą zostać użyte zwykłe okulary lub szkła kontaktowe korygujące wzrok, pracownik musi otrzymać specjalne okulary lub szkła kontaktowe korygujące wzrok.

Artykuł 15

Środki podjęte na mocy art. 12 do 14 nie mogą w żadnym razie obciążać finansowo pracownika”.

Legea nr. 319/2006, privind securitatea și sănătatea în muncă (rumuńska ustawa nr 319/2006 w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy), której art. 5 lit. j) przewiduje, że przez „indywidualne środki ochrony” należy rozumieć „każdy sprzęt przeznaczony do noszenia lub obsługiwanego przez pracownika w celu jego ochrony przed zagrożeniami, które mogą wpłynąć na jego bezpieczeństwo i higienę pracy na stanowisku pracy, jak również wszelkie dodatkowe lub pomocnicze elementy służące osiągnięciu tego celu”.

Zwięzłe przedstawienie okoliczności faktycznych i postępowania głównego

- 1 W skardze wniesionej w dniu 19 czerwca 2020 r. do Tribunalul Cluj (sądu okręgowego w Klużu) skarżący TJ zainicjował postępowanie przeciwko pozwanemu Inspectoratul General pentru Imigrări, wnosząc do sądu o zasądzenie od pozwanego zapłaty kwoty 2629 lei rumuńskich (RON), odpowiadającej równowartości specjalnych okularów lub szkieł kontaktowych korygujących wzrok oraz paragonów fiskalnych z tytułu poniesionych kosztów okularów, soczewek, opravek i robocizny.
- 2 Skarżący oświadczył, że jest zatrudniony przez Inspectoratul General pentru Imigrări, departament ds. imigracji okręgu Kluż i że ze względu na swoje obowiązki został zmuszony do pracy przed urządzeniami wyposażonymi w monitory ekranowe, przy następujących dodatkowych czynnikach ryzyka: migające oświetlenie, brak naturalnego światła, nadmierne obciążenie neuropsychologiczne i obniżona ostrość widzenia.

- 3 Skarżący utrzymywał, że wszystkie te okoliczności spowodowały zwiększone pogorszenie wzroku, co wymagało, na podstawie zalecenia lekarza specjalisty, zmiany okularów z powodu zmiany dioptrii i rozpoznania niskiej dalekowzroczności i starczowzroczności.
- 4 Skarżący oświadczył, że koszty te nie mogą zostać pokryte przez krajowy system zabezpieczenia społecznego, lecz, że na podstawie dekretu nr 1028/2006 została transponowana do prawa krajowego dyrektywa 90/270, która przewiduje, że każdy pracownik, który zazwyczaj korzysta ze sprzętu wyposażonego w monitory ekranowe przez znaczącą część zwykłego czasu pracy, jest narażony na ryzyko problemów ze wzrokiem i uszkodzenia mózgu. Skarżący podniósł, że art. 15 dekretu nr 1028/2006 ma na celu zagwarantowanie, by pracownicy nie musieli ponosić obciążeń finansowych związanych z zapobieganiem schorzeniom powstałym w związku z wykonywaną pracą, takim jak pogorszenie wzroku i ich leczeniem. Skarżący zwrócił się do swojego pracodawcy o pokrycie kosztów okularów, ale otrzymał odpowiedź odmowną.
- 5 Pozwany bronił się, twierdząc, że skarżący nie przedstawił dowodów na to, iż jego problemy ze wzrokiem nie mogą być skorygowane przy użyciu zwykłych urządzeń okulistycznych oraz że ustawodawca przewidział, iż pracownicy muszą otrzymać specjalne okulary lub szkła kontaktowe korygujące wzrok, ale nie zwrot ich wartości.
- 6 Tribunalul Cluj (sąd okręgowy w Klużu) oddalił żądanie skarżącego i orzekł, że zgodnie z art. 14 dekretu nr 1028/2006, w razie konieczności zastosowania specjalnych okularów lub szkieł kontaktowych korygujących wzrok, pracownicy muszą otrzymać wspomniane okulary lub szkła kontaktowe, ale nie zwrot kosztów za ich zakup.
- 7 Skarżący wniósł apelację od tego wyroku do sądu odsyłającego Curtea de Apel Cluj (sądu apelacyjnego w Klużu).
- 8 Przed sądem apelacyjnym wnoszący apelację-skarżący wniósł o zwrócenie się do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej na podstawie art. 267 TFUE o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym w przedmiocie wykładni art. 9 dyrektywy 90/270.

Zasadnicze argumenty stron w postępowaniu głównym

- 9 W uzasadnieniu zaskarżenia wyroku wnoszący apelację-skarżący podniósł, że na podstawie brzmienia art. 14 dekretu nr 1028/2006 pracownikom należy zapewnić specjalne okulary lub szkła kontaktowe korygujące wzrok, bez wprowadzania ograniczeń w odniesieniu do tego, w jaki sposób można to zrealizować. Wnoszący apelację podniósł, że akt prawny mający znaczenie w niniejszej sprawie nie określa wyraźnie sposobu, w jaki należy zapewnić takie okulary lub szkła kontaktowe korygujące wzrok.

- 10 Wskazał on również, że zwrócił się do pozwanego w celu uzyskania informacji na temat nakładów finansowych koniecznych do spełnienia obowiązku zapewnienia specjalnych okularów lub szkieł kontaktowych korygujących wzrok i że odpowiedziano mu, iż nie istnieje specjalny budżet na pokrycie takich wydatków oraz zwrócono jego uwagę na tekst ustawy, która przewiduje 10% podwyżki w przypadku pracy w uciążliwych warunkach pracy.
- 11 Wnoszący apelację–skarżący uważa, że wykładnia art. 9 dyrektywy jest niezbędna do rozstrzygnięcia sporu i że na szczeblu Unii Europejskiej należy interpretować w sposób jednolity pojęcie „specjalnych okularów lub szkieł kontaktowych korygujących wzrok”, tym bardziej że dyrektywa nie jest również wystarczająco precyzyjna w odniesieniu do tego określenia. Jego zdaniem należy ustalić, czy okulary używane przed urządzeniami wyposażonymi w monitory ekranowe mogą również wchodzić w zakres tego pojęcia i czy specjalne okulary lub szkła kontaktowe korygujące wzrok powinny być używane wyłącznie w miejscu pracy, czy także w trakcie innych czynności, w czasie wolnym. Ponadto utrzymuje on, że potrzebna jest również jednolita interpretacja co do sposobu pokrywania tych kosztów, czy to w formie pokrywania tych kosztów przez pracodawcę, czy też jedynie poprzez zakup tych okularów lub szkieł kontaktowych przez pracodawcę.
- 12 Wnoszący apelację–skarżący podnosi, że nie istnieje wystarczająca praktyka krajowa w tym kontekście, że do TSUE nigdy nie zwrócono się z takim wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym oraz że na szczeblu państw Unii Europejskiej pojęcia te są interpretowane odmiennie.
- 13 Druga strona postępowania–pozwany wnosi o oddalenie żądania przedłożenia wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym do TSUE na tej podstawie, że Curtea de Apel Cluj (sąd apelacyjny w Klużu) w wyroku cywilnym nr 1009/2017, orzekł, że pojęcie specjalnych okularów lub szkieł kontaktowych korygujących wzrok odnosi się do okularów lub szkieł kontaktowych korygujących wzrok niezbędnych pracownikowi, które są używane wyłącznie na stanowisku pracy przy korzystaniu z urządzenia lub narzędzia, w celu zabezpieczenia się przed działaniem czynników szkodliwych, niebezpiecznych lub zanieczyszczających środowisko. Ponieważ okulary nie są urządzeniem korekcyjnym używanym wyłącznie w miejscu pracy, ale także w życiu codziennym, druga strona postępowania–pozwany twierdzi, że nie mogą one być utożsamiane ze specjalnymi okularami lub szklami kontaktowymi korygującymi wzrok w rozumieniu art. 14 dekretu nr 1028/2006.
- 14 Wprawdzie nie istnieje prawna definicja specjalnych okularów lub szkieł kontaktowych korygujących wzrok, ale określenie tego rodzaju okularów lub szkieł kontaktowych musiałoby być przeprowadzone ze szczególną dokładnością, aby odróżnić je od zwykłych okularów lub szkieł kontaktowych korygujących wzrok, do której to kategorii należą w rzeczywistości okulary. Sam fakt, że konieczność noszenia okularów została wykazana w następstwie badania lekarskiego w zakresie medycyny pracy, nie może kwalifikować tego rodzaju

okularów lub szkieł kontaktowych jako „specjalnych” w rozumieniu przepisów art. 14 dekretu nr 1028/2006.

- 15 Innym argumentem w tym względzie jest również definicja ustalona zgodnie z art. 5 lit. j) ustawy nr 319/2006 w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy dla pojęcia indywidualnych środków ochronnych. Dlatego też specjalnymi okularami lub szklami kontaktowymi korygującymi wzrok może być tylko urządzenie ściśle związane z wykonywaniem czynności na stanowisku pracy.

Zwięzłe uzasadnienie odesłania prejudycjalnego

- 16 Sąd odsyłający zauważa, że wobec braku w dyrektywie definicji specjalnych okularów lub szkieł kontaktowych korygujących wzrok i zwykłych okularów lub szkieł kontaktowych korygujących wzrok, sąd nie może ocenić, jakie specjalne urządzenia korygujące wzrok mogą być zaliczone do kategorii urządzeń, które muszą być zapewnione przez pracodawcę. Należy zatem ustalić, czy wyrażenie to może odnosić się okularów.
- 17 Sąd ten uważa również, że należy wyjaśnić, czy specjalne okulary lub szkła kontaktowe korygujące wzrok, o których mowa w art. 9 dyrektywy 90/270, są czymś, co może być używane wyłącznie na stanowisku pracy/podczas wykonywania obowiązków służbowych, czy też może być używane również poza wspomnianym miejscem pracy.
- 18 Trudność w wykładni wynika z faktu, że dyrektywa 90/270 odnosi się do praw pracowników i obowiązków pracodawców w zależności od wyniku badania okulistycznego przeprowadzonego na początku i w trakcie stosunku pracy. W związku z tym możliwa wykładnia byłaby taka, że w zakresie, w jakim art. 9 dyrektywy reguluje aspekt stosunków pracy, zapewnione okulary lub szkła kontaktowe korygujące wzrok muszą zawsze być użytkowane w trakcie stosunku pracy, a więc muszą być używane wyłącznie na stanowisku pracy. Z drugiej strony, istnieją okulary lub szkła kontaktowe korygujące wzrok, takie jak okulary (będące przedmiotem niniejszej sprawy), które mogą być używane zarówno na stanowisku pracy, jak i poza nim. W związku z tym można uznać, że istotnym elementem jest fakt, iż okulary lub szkła kontaktowe korygujące wzrok są używane na stanowisku pracy, przy czym nie ma znaczenia, czy są one używane w miejscu innym niż stanowisko pracy.
- 19 Inny aspekt, który ma znaczenie dla niniejszej sprawy, jest związany z obowiązkiem nałożonym na pracodawcę na podstawie art. 9 dyrektywy 90/270, polegającym na zapewnieniu pracownikom specjalnych okularów lub szkieł kontaktowych korygujących wzrok i zwolnieniu pracowników z kosztów ich zakupu. Z jednej strony dyrektywa wyraźnie odnosi się jedynie do zapewnienia okularów lub szkieł kontaktowych korygujących wzrok przez pracodawcę, z drugiej jednak strony podobny skutek osiąga się również, w przypadku gdy pracodawca pokrywa koszty okularów lub szkieł kontaktowych korygujących wzrok zakupionych przez pracownika. Ten ostatni przypadek ma również tę

zaletę, że umożliwia pracownikowi podjęcie w odpowiednim czasie środków koniecznych do skorygowania wzroku, bez konieczności oczekiwania na inicjatywy pracodawcy w tym zakresie, a następnie możliwość żądania od pracodawcy zwrotu kosztów.

- 20 Wreszcie w niniejszej sprawie powstaje pytanie, czy obowiązek zagwarantowania specjalnych okularów lub szkieł kontaktowych korygujących wzrok można uznać za spełniony poprzez przyznanie podwyżki wynagrodzenia ze względu na warunki pracy. Zagwarantowanie przez pracodawcę takich okularów lub szkieł kontaktowych zakłada, że ponosi on ich koszty lub, jeśli można to osiągnąć poprzez zwrot ceny okularów lub szkieł kontaktowych zakupionych przez pracownika, wypłaca mu pewną kwotę pieniędzy. W przypadku wypłacenia pracownikowi podwyżki ze względu na warunki pracy, w związku z którymi przypuszczalnie nastąpiło pogorszenie wzroku, powstaje pytanie, czy zdejmuje to z pracodawcy obowiązek zapewnienia okularów lub szkieł kontaktowych korygujących wzrok.

DOKUMENT ROBOCZY